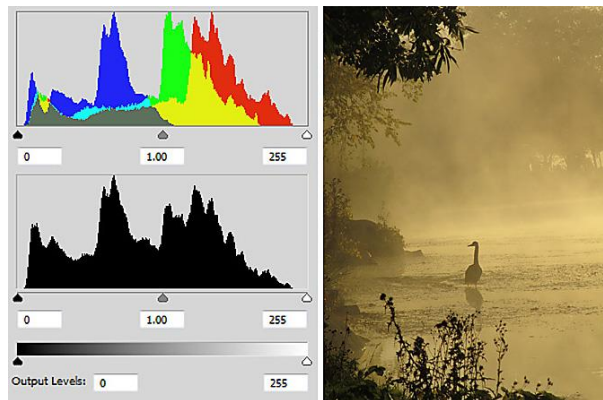

Fotografie – Histogram op je camera? Gebruik het altijd!

Waarschijnlijk heeft ook jouw camera een functie waarin je een histogram kunt afbeelden. Toch hoor ik in mijn omgeving vaak dat deze functie zelden of nooit wordt gebruikt. Onbekend maakt onbemind! Heel jammer want dit histogram zou je juist wél moeten gebruiken om correct belichte opnames te maken!

Wat is dat histogram?

Het histogram is een grafiek die per eigenschap aangeeft hoe vaak die eigenschap voorkomt, een zogenaamde frequentieverdeling. Het histogram van een foto is niet anders. Het ziet er uit als een gebergte met meerdere pieken en dalen. Vaak zie je zeer stijle pieken die op willekeurige plaatsen de kop op lijken te steken. De reden waarom het histogram slechts door weinig mensen gebruikt wordt is misschien wel omdat

het er zo technisch uitziet allemaal. Velen zullen denken “Dat is niks voor mij!” Maar je zult zien dat die angst ongegrond is, nadat je uitgelegd krijgt waarom je maar beter wel naar dat histogram kunt kijken.

Al snel zal je duidelijk worden dat het helemaal niet zo moeilijk of verwarrend is. Het eindresultaat: Correct belichte foto’s met een betere kwaliteit, als afdruk én op een beeldscherm.

Een histogram geeft grafisch de kleurtonen van je opname weer; van het donkerste zwart (0) aan de linkerkant tot het helderste wit (255) helemaal rechts.

Waarom we dat histogram gebruiken? Je kunt toch op het beeldscherm van je camera zien of de belichting in orde is. En, indien nodig, de belichting aanpassen.

Let op; het beeldscherm van je camera is niet nauwkeurig. En vooral te klein om de belichting betrouwbaar te kunnen beoordelen. De weergave is een JPEG met vele aanpassingen, zelfs als je RAW-opnames maakt. De gepresenteerde JPEG ziet er anders uit ten opzichte van de afbeelding op het grote beeldscherm van je laptop of pc. Achteraf zou je teleurgesteld zijn wanneer je ontdekt dat de hele fotoserie overbelicht is. Of onderbelicht. Zelfs die ene foto die er op de camera zo perfect uitzag.

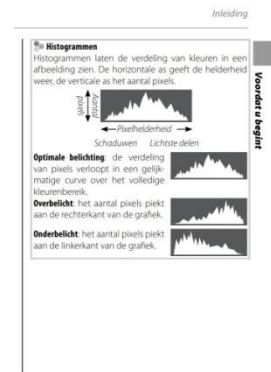
Vaak biedt Lightroom of Photoshop uitkomst; soms met het aanpassen van enkele snelle instellingen, soms na veel meer inspanningen en tijd. Altijd geldt dat er niets gefixt kan worden, wanneer er geen

details zijn in onderbelichte schaduw of overbelichte delen van de foto. Waar niets is kun je ook niets “ophalen”.

Een goede vuistregel:

- Gebruik de afbeelding van de opname uitsluitend om je compositie te beoordelen
- Gebruik het histogram om de belichting te controleren (indien nodig, bij te stellen).

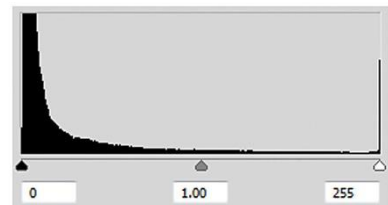
Hoe je het histogram kunt vinden op jouw camera kun je in de gebruiksaanwijzing nalezen. Je kunt het dan zo instellen dat je tegelijkertijd de afbeelding en het histogram ziet. Dat manual lezen is waarschijnlijk de moeilijkste stap. Daarna wordt het alleen eenvoudiger. Anderzijds kun je met tien minuten lezen voor altijd de kwaliteit van je opnames verbeteren. Jammer genoeg legt de gebruiksaanwijzing meestal niet uit hoe belangrijk dat histogram is om meteen tot correct belichte opnames te komen.

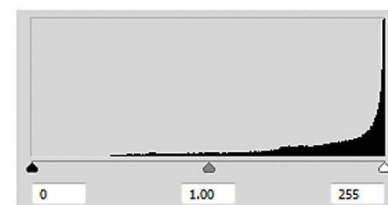
Nu je weet hoe je dat histogram aanzet maak je natuurlijk meteen een paar foto om uit te proberen.

1. Neem voor deze proefopnames een onderwerp met neutrale tinten, met veel lichte of juist veel donkere kleuren. En druk af met correct ingestelde je de belichting.

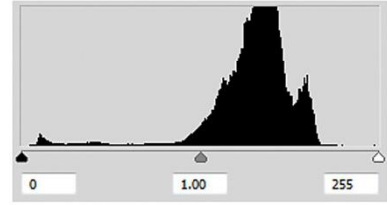
2. Vervolgens maak je een opname van datzelfde onderwerp, maar dan duidelijk onderbelicht. Dat kun je doen door de belichtingscompensatie op -2 of -3 te zetten (of door het handmatige programma M te kiezen en een korte sluitertijd en een klein diafragma in te stellen). Wanneer je nu naar het histogram kijkt zul je zien dat de “spikes” helemaal aan de linkerkant van het histogram staan. In dat gebied worden de donkere gebieden van je foto weergegeven, omdat je bewust voor onderbelicht koos zit de berg volledig links en vlagt de grafiek, naar rechts toe, snel uit naar een laag dal.

3. Maak nu opnieuw een foto van je onderwerp, echter deze keer sterk overbelicht. Belichtingscompensatie op +2 of +3. Nu zijn de toppen in het histogram helemaal naar rechts gegaan, daar worden alle (te) licht afgebeelde delen weergegeven. Het histogram begint vlak en toont een steile berg helemaal aan de rechterzijde.

4. Vergelijk dit eens met het histogram van je eerste opname, die met correct ingestelde belichting. Je zult zien dat de helling eerst omhoog en aan de rechterkant weer naar beneden gaat. De hellingshoek is iets meer afgevlakt, de berg is gelijkmatiger. Waarschijnlijk zijn er minder “spikes”, terwijl de pieken zich meer in het midden van de grafiek bevinden.

Spikes aan weerszijde van het spectrum, die de zijkant van het histogram raken, geven aan dat je foto onderbelicht (linkerzijde) of overbelicht is (rechterzijde). Meestal is dit reden om je belichtingsinstelling te corrigeren; maar niet altijd. Kijk maar eens naar de afbeelding op de laatste pagina... Door de belichting aan te passen, meestal doe je dat met de belichtingscompensatie, verschuift het histogram in de richting van het middengebied.

Let op: De verleiding is groot om op de automatische piloot alle foto's te corrigeren in een poging alle pieken naar het midden te verplaatsen. Helaas, zo eenvoudig is het niet. De op de laatste pagina getoonde foto, in Lightroom, laat zien dat het kader van de boom rechts en de onderbegroeiing te donker is. Onderbelicht zelfs. Een bewuste keuze. Zo heeft elke opname zijn eigen goede (en verkeerde) instellingen, die weer afhankelijk zijn van het onderwerp én van jouw eigen artistieke inzicht.

- Het is logisch dat het histogram helemaal naar rechts schuift wanneer je een besneeuwd landschap fotografeert. Toch loert hier een gevaar van onderbelichting van het hoofdonderwerp, die persoon of dat voorwerp in het besneeuwde landschap. Het histogram help je bij het maken van de juiste keuze
- Een foto van een oude zwarte stoomlocomotief levert een histogram op dat helemaal links zit. De uitdaging is nu om in al dat zwart toch doortekening te krijgen, zodat alle details zichtbaar zijn. Liggen de “spikes” echt in de linkerrand dan mis je waarschijnlijk detail in enkele donkere delen van de foto
- Bij een silhouet in zonsondergang zul je zowel links als recht pieken zien, daartussen een diep dal in het midden van de grafiek
- Een scene met vooral neutrale kleurtinten geeft een klokvorm in het midden.

Wanneer je af en toe een paar minuten op deze manier met het histogram experimenteert krijg je snel door hoe deze werkwijze je verder zal helpen.

Vanaf nu kun je, tijdens het fotograferen, meteen zien hoe je de belichting kunt verbeteren. Voordat het te laat is. Bedenk dat je in Lightroom, Photoshop en andere programma's weliswaar de belichting kunt corrigeren, je kunt er geen details toevoegen die niet in de opname staan omdat de belichting niet helemaal honderd procent correct was. Je uitdaging is nu om bij jouw volgende foto's te denken aan wat je hier leerde: Gebruik dat histogram! Plan een fotoweekendje in en oefen. Je zult zien dat het de moeite loont, zeker als je positieve reacties krijgt op het resultaat. Misschien win je er ooit zelfs een fotowedstrijd mee...

Correcties achteraf kun je zien als "fine tuning", het laatste kleine beetje. In Lightroom is dat meestal snel gedaan wanneer je in RAW fotografeert. Echter, zoals eerder uitgelegd, begint het bij een correct belichte opname. En die bereik je niet door uitsluitend naar de afgebeelde foto op je cameraschermpje te kijken.

In de syllabus [RAW or JPEG that's the Question](#) kun je lezen wat voor jou de geëigende bestandsindeling is.

